

I.

Сръбски стремежи къмъ югъ и къмъ изтокъ.

Заживѣли по-рано отъ насъ самостоенъ държавенъ животъ, сърбитѣ не само сж имали повече врѣме да работятъ за своето обособение, като етнично цѣло, но и да помислятъ за разширение на своитѣ държавни граници въ посоки населени съ етниченъ елементъ, годенъ за асимилация, било поради своята езикова и битова близостъ, било поради политическата си обстановка, прѣдъ която сръбското владичество е изглеждало като примамливъ блѣнъ. А такава пригода за асимилация сърбитѣ сж намирали на западъ — въ Босна и Херцеговина, на югъ — въ Македония и на изтокъ — въ България. На първо врѣме, обаче, погледитѣ на сърбитѣ сж обърнати къмъ западнитѣ провинции — Босна и Херцеговина, едно, защото населението имъ не се отличава по нищо въ етнично отношение отъ тѣхъ и, друго, защото борбитѣ на сърбитѣ за свобода, собствено, сж борби и на босно-херцеговци. Но въпрѣки туй, Босна и Херцеговина оставатъ дълго врѣме блѣнъ за тѣхъ. Тия двѣ провинции, населени съ сърби, се обръщатъ въ обектъ на сръбскитѣ държавнишки стремежи сравнително по-късно, когато Сърбия се почувствува здраво господарка на собствена земя, чиято свобода е извоювана и съ кръвта на хиляди българи, съзрѣли въ борбитѣ на сърбитѣ срѣщу турското владичество зората и на своята политическа независимостъ. Ето защо, политическото начало на сръбскитѣ стремежи къмъ изтокъ и къмъ югъ трѣбва да диримъ въ началото на сръбската държавна самостоятелностъ.

Подъ влиянието, може би, на сръбската историческа наука, както и на старанията на сръбскитѣ обществени и държавни дѣятели отъ по-ново врѣме, мнозина въ Европа,